

N:o 6.

Ank. till Riksd. kansli den 11 april 1902, kl. 3 e. m.

Första Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 5, angående en af herr R. Eklundh väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t beträffande ändring af § 51 folkskolestadgan.

Med anledning af en inom Andra Kammarerna väckt och till dess första tillfälliga utskott hänskjuten motion, n:o 11, af herr R. Eklundh har Andra Kammarerna, med afslag å utskottets hemställan, för sin del beslutat: »att Riksdagen skulle i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t i gällande folkskolestadga införa bestämmelser derom, att husbonde, som har i sin tjänst minderårigt skolpliktigt barn, skall vara skyldig sörja för att den minderårige tjänaren kommer i åtnjutande af behörig skolundervisning, vid enahanda äfventyr, som för underlåtenhet häraf i afseende på föräldrar och målsmän i folkskolestadgans 51 § föreskrifves.»

Sedan detta beslut blifvit Första Kammarerna delgifvet, har denna hänvisat ärendet till sitt tillfälliga utskott n:o 2.

Andra Kammarernas utskotts yttrande i ärendet är af följande lydelse:

»Uti en inom Andra Kammarerna väckt och till dess första tillfälliga utskott hänskjuten motion, n:o 11, har herr R. Eklundh i Lund

Bih. till Riksd. Prot. 1902. 8 Saml. 2 Afd. 1 Band. 6 Häft. (N:o 6—8.) 1

hemställt, »att Riksdagen beslutar aflåta underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan, det täcktes Kongl. Maj:t så förtydliga eller så förändra § 51 i gällande folkskolestadga, att husbonde, som har i sin tjänst minderårig skolpliktig tjänare, varder dennes målsman i afseende på skyldigheten att sörja för denne minderåriges skolundervisning». Nämnda § lyder: »I händelse föräldrar eller målsmän skulle tredskas att efterkomma de föreskrifter, hvilka i afseende på barnens skolgångsskyldighet blifvit meddelade, eller visa sig så försumliga, att de ej tillhålla barnen att besöka skolan, skola de tredskande eller försumliga efter anmälan af skolrådet, undergå varning af vederbörande församlings pastor och, då ej sådan haft åsyftad verkan, af kyrkorådet. Om dessa varningar blifvit fruktlösa, må barnen kunna genom skolrådets försorg från föräldrarne eller målsmännen skiljas och till vårdande åt andra personer öfverlemnas, samt kostnaden för barnens underhåll hos föräldrarne eller målsmännen i laga ordning utmätas». I motiveringen för sin hemställan utgår motionären från det antagandet, att dessa bestämmelser skulle kunna blifva utan åsyftad verkan i det fall, att skolpliktiga barn med sina föräldrars medgifvande antaga lagstadgad tjänst och att vid sådant förhållande dylika barns husbönder skulle stå utom räckvidden för ifrågavarande bestämmelsers tillämplighet, »enär», säger motionären, »begreppet målsmän i § 51 till äfventyrs icke i sig inrymmer husbonde, som har minderårig skolpliktig i sin tjänst». Dessa båda begrepp »målsman» och »husbonde» sammanställer motionären med hvarandra och håller före, att, om de också icke, juridiskt taget, kunna sägas täcka hvarandra, de likväl i detta fall böra anses hafva samma innebörd och följaktligen ålägga enahanda förpligtelser. Efter att hafva påpekat, hurusom, enligt § 50 i folkskolestadgan och lagen angående minderåriges användande i arbete, det tillkommer arbetsgifvare att tillse, att minderårig, som han använder i sin tjänst, erhålla undervisning enligt derom gifna föreskrifter, framhåller motionären, under åberopande för öfrigt af det förhållande, att enligt fattigvårdsförordningen husbondevälde och målsmanskap sammanfalla med hvarandra, såsom något helt naturligt, att husbonde, i och med det att han tager i sin tjänst minderårig skolpliktig, får på sig öfverförd föräldrars målsmanskap i fråga om en sådan minderårigs skolgång. Men så naturligt detta än förefaller vara, har dock en motsatt åsigt gjort sig gällande, och såsom bevis härpå anföres i motionen, »att då skolråd och kyrkoråd samt pastor förmenat, att husbonde i fall, som åsyftas, vore målsman och husbonden tilldelats sådan varning, som § 51 i folkskole-

stadgan omförmäler, husbonden hos vederbörande domkapitel anfört klagan öfver varningen med begäran, att denna skulle återgå, och domkapitlet dömt, att § 51 icke har tillämplighet på husbonden, samt i följd deraf till all kraft och verkan upphäft varningen». I sammanhang härmed söker motionären genom belysande exempel visa, huru genom en dylik tolkning af begreppet »målsman» folkskolestadgans bestämmelser om barns skolpliktighet och föräldrars och målsmäns ansvar i fråga härom kunna helt och hållet eluderas.

Såsom synes af förevarande framställning, hyser motionären den uppfattningen, att i det fall, som här afses, begreppen »husbonde» och »målsman» böra vara liktydiga och innebära enahanda åligganden. Och i likhet med honom finner utskottet det vara rimligt och naturligt, att, om en person har minderårigt skolpliktigt barn anställt hos sig i lagstadgad tjänst, hans husbonderätt öfver sådant barn äfven bör medföra liknande skyldighet, som i här afsedda hänseende åligger »målsman», nemligen att ansvara för att barnet erhåller undervisning i enlighet med folkskolestadgans föreskrifter. Men betraktar man närmare gällande stadganden, som kunna hafva afseende på här berörda fall, torde de, åtminstone efter ordalydelsen taget, icke gifva fullt stöd åt denna mening. I folkskolestadgans § 51, hvars förtydligande eller förändring i angifvet syfte nu begäres, talas blott om föräldrar eller målsmän, men icke om husbönder, hvadan man dericke finner en sådan jemställning mellan husbonde och målsman, som berättigar till en dylik uppfattning. I § 50 af samma stadga talas det åter om husbonde och arbetsgifvare, och der ålägges dels husbonde att tillse, »att hans tjenstehjons eller underhafvandes barn ordentligt besöka någon af distriktets skolor eller eljest erhålla undervisning i enlighet med denna stadgas föreskrifter», dels ock arbetsgifvare, »som begagnar barns biträde vid sin handtering, att jemlikt de föreskrifter, som derom äro eller varda gifna, så ordna deras arbete, att nödig tid förunnas dem att erhålla stadgad undervisning». Af detta stadgande torde man helt osökt få fram den meningen, att husbonde, då han har att tillse, att hans tjenstehjons eller underhafvandes barn ordentligt besöka skolan, äfven bör vara underkastad samma förpligtelse i fråga om minderårigt skolpliktigt barn, som hos honom er-

hållit lagstadgad tjänst, och detta i synnerhet, som husbonde väl ock i viss mån torde kunna betraktas som arbetsgifvare. En sådan tolkning synes hafva stöd i de bestämmelser om barns anställning i lagstadgad tjänst, som innehållas i legostadgans § 20, der det heter: »Emottager någon barn af fattiga föräldrar till uppfostran, födande och klädande emot vissa års tjänst, upprätte aftal derom skriftligen i vittnens närvaro, och inträde den, som barn sålunda emottager, i föräldrars rätt.»

Men vare sig nu husbonde, hos hvilken minderårig skolpliktig antagit lagstadgad tjänst, är att betrakta såsom målsman eller icke i afseende på skyldigheten att sörja för denne minderåriges skolundervisning, anser emellertid utskottet, att de nuvarande bestämmelserna i gällande folkskolestadga angående föräldrars och målsmäns, ja, äfven husbönders åligganden i detta afseende kunna vara fullt tillräckliga och effektiva, under förutsättning, att vederbörande myndigheter tillse, att de efterleivas, och särskildt att de blifva tillämpade på de skolpliktiga barnen under det stadium af deras skolålder, då de ännu icke hunnit den kroppsliga utbildning, att de kunna erhålla lagstadgad tjänst.

Slutligen får utskottet framhålla, att motionären med sin hemställan om förtydligande eller förändring af gällande bestämmelser i syfte att husbonde, som har i sin tjänst minderårigt skolpliktigt barn, skall vara detta barns målsman i fråga om skyldighet att sörja för dess skolundervisning, icke synes hafva träffat rätta målet, enär enligt utskottets förmenande förtydligandet eller förändringen, om sådant kan anses vara af nöden, icke bör afse § 51, utan § 50 i gällande folkskolestadga.

På grund af hvad sålunda anförts, hemställer utskottet, att förevarande motion icke må till någon Andra Kammarens åtgärd föranleda.»

Utskottet anser, att då folkskolestadgan afser obligatorisk skolpligt och uti § 51 har föreskrifter till förekommande af föräldrars eller målsmäns tredska i afseende å barnens skolgångsskyldighet, samt det enligt dess § 50 § åligger hvarje husbonde tillse, att hans tjänstehjons eller underhafvandes barn ordentligt besöka skolan, så böra ock dessa föreskrifter i öfverenstämmelse

dermed utsträckas äfven till husbonde, som har i sin tjänst minderårigt skolpliktigt barn, och får således utskottet hemställa,

att Första Kammarén måtte biträda Andra Kam-
marens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 11 april 1902.

På utskottets vägnar:

HJ. PALMSTIERNÄ.